

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-1-136 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-44/970-321
Karar Tarihi : 03.08.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

10 **B. RAPORTÖRLER** : İsmail Atalay YOLCU, Tuğçe KOYUNCU, Selen Yersu ŞAHİN,
Emine TOKGÖZ

C. BAŞVURUDA

BULUNANLAR : - Kemal LOFÇALI
Hisarbaşı Mahallesi Cumhuriyet Caddesi No:116 Milas/Muğla
- Şirin Pet. Ürn. Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Abdullah ÇABUK
Adnan Menderes Bul. Barbaros Mah. 2182 Sok.
Sevin Apt. No:2/a-1 Mersin

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

20 **YAPILAN** : Shell&Turcas Petrol A.Ş.
Temsilcisi: Av. Berç IŞIK
Karamancılar İş Merkezi Gülbahar Mah. Salih Tozan Sok.
No:18 B Blok Esentepe-Şişli/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Shell&Turcas Petrol A.Ş. tarafından yapılan dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası.

30 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına intikal eden ve aşağıda yer verilen şikayetler ile ilgili olarak hazırlanan 16.06.2011 tarih ve 2011-1-38/İİ-11-139.İAY sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulunun 23.06.2011 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca ilgili şirket hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine, 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 24.07.2011 tarih ve 2011-1-136/ÖA-11-139.İAY sayılı Önaraştırma Raporu 29.07.2011 tarih ve REK.0.05.00.00-110/224 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40 **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Yapılan başvurularda özetle; Shell&Turcas'ın şikayetçiler ile yaptığı dikey anlaşmaların ve çeşitli uygulamaların 4054 sayılı Kanun ile 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu iddia edilmektedir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

1- Kemal Lofçalı tarafından yapılan başvuru bakımından;

- İlgili taşınmaz malikleri tarafından, Shell&Turcas Petrol A.Ş.'nin kanuni selefi lehine 16.12.2003 tarihinde tanınan 10 yıl süreli intifa hakkı ve onunla bağlantılı olarak Shell&Turcas Petrol A.Ş. ile Gül Evrensel Petrol ve Petrol Ürünleri Otomotiv Pazarlama Turizm Tekstil İnşaat Taahhüt İth. İhr. San.Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanan 16.12.2003 tarihli bayilik sözleşmesinden oluşan dikey anlaşmanın, malikle işletici arasında 06.11.2003 tarihli kira sözleşmesi ile hukuki ve iktisadi

11-44/970-321

50 bağlantı tesis edilmesi nedeniyle, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5/a maddesinde yer alan istisna hükmünden yararlanmadığı, dolayısıyla 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığı ve bu tarihten itibaren grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığı,

- Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca, taraflara gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren altmış günlük sürede aralarındaki dikey anlaşmayı sonlandırmaları hususunda süre verilmesinin, aksi takdirde haklarında soruşturma açılacağına kendilerine bildirilmesinin uygun olacağı,
- Söz konusu anlaşmaya 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınamayacağına,

2- Şirin Pet. Ürn. Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılan başvuru bakımından;

- 60
- Şirin Pet. Ürn. Tic. Ltd. Şti.'nin yapmış olduğu dosya konusu başvurunun, Shell&Turcas Petrol A.Ş.'nin 38 ayrı istasyona ilişkin olarak yapmış olduğu bireysel muafiyet başvurusu kapsamında Rekabet Kurulu'nun 7.10.2010 tarih ve 10-63/1313-491 sayılı kararı ile hükme bağlandığı ve bu çerçevede taraflar arasındaki dikey anlaşmanın 25.10.2012 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olduğu, bu nedenle dikey anlaşmanın süresine ilişkin olarak yeni bir değerlendirme yapılmasına gerek bulunmadığı,
  - Shell&Turcas Petrol A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği yönündeki şikayetlerin reddedilmesi gerektiği

görüşü ifade edilmiştir.

70 I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Shell&Turcas Petrol A.Ş. (Shell&Turcas)

Dosyadaki bilgilere göre; Türkp petrol ve Madeni Yağlar T.A.Ş. ile İngiliz Burmah Castrol firması ile ortaklaşa kurulan Turcas Petrolcülük A.Ş. (Turcas), Tabaş Petrolcülük A.Ş. (Tabaş) tarafından satın alınmış olup 1999 yılında iki şirket Turcas Petrol A.Ş. unvanı altında birleşmiştir.

Rekabet Kurulunun 06-08/103-29 sayı ve 02.02.2006 tarihli kararı ile izin verilen işlem sonucunda ise Turcas Petrol A.Ş. (Turcas) ve The Shell Company of Turkey Ltd. (Shell), Shell&Turcas Petrol A.Ş. (Shell&Turcas) unvanlı ortak girişim şirketi çatısı altında faaliyetlerini birleştirmişlerdir.

80 I.2. Konu ile İlgili Mevzuat Hükümleri, Danıştay ve Rekabet Kurulu Kararları

2002/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar "dikey anlaşma" olarak tanımlanmaktadır. Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü "*alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük*" olarak ifade edilmiştir. Tebliğ'in 5(a) maddesinde ise, *Tebliğ ile tanınan muafiyetin anlaşmalarda alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğüne uygulanmayacağı* hükme bağlanmıştır.

- 90
- Rekabet Kurulunun konuya ilişkin olarak daha önce almış olduğu kararlar uyarınca, 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan dikey anlaşmaların, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağı bulunmaktadır. 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan dikey anlaşmalar ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyeti kapsamındadır.

11-44/970-321

Bunun yanında 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde, anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüklerine veya bu yükümlülüğün anlaşmanın asli bir parçası olduğu hallerde anlaşmanın tamamına yönelik olarak getirilen beş yıllık grup muafiyeti sınırına ilişkin olarak bir istisnai durum düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm, "Alicinin anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait ise yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir aynı veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürecektse, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü, söz konusu tesisin alıcı tarafından kullanıldığı süreye bağlanabilir; şu kadar ki, rekabet etmeme yükümlülüğü, bu sürenin beş yılı aşan kısmı bakımından, sadece alıcının söz konusu tesiste yürüteceği faaliyetini kapsar." şeklindedir.

2002/2 sayılı Tebliğ'in açıklanmasına ilişkin Kılavuz'un 36. paragrafında ise, Tebliğ'in 5. maddesinde dikey anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüklerine yönelik olarak düzenlenen istisna konusunda, "Tebliğ'in 5 inci maddesi ile getirilen bu istisna, **"öncelikle ve özellikle"** ilişkinin başlangıcından itibaren üçüncü şahıslardan aynı ya da şahsi haklar kapsamında taşınmazın kullanma ve/veya yararlanma hakkının alınması ve bunu müteakiben tesisin bizzat sağlayıcı tarafından işletilmesi ya da kullanma/yararlanma hakkı veren ile hiçbir bağlantısı olmayan şahıslarla bayilik ilişkisinin kurulması ile sınırlıdır. Muafiyet kapsamındaki beş yıllık süre dolmadan; faaliyetlerin sona erdirilmesi, devralma vb. yollarla dikey anlaşmanın taraflarında değişiklik ortaya çıkması halinde muafiyetten yararlanılabilecek sürenin uzaması söz konusu değildir." şeklinde açıklama yer almaktadır.

Söz konusu hüküm ve açıklamalar dikkatle irdelendiğinde, bahse konu istisnadan yararlanmanın, öncelikle iki koşuldan birinin varlığına bağlı olduğu görülmektedir. Buna göre alıcı (bayi) anlaşmaya dayalı faaliyetini:

- ya doğrudan veya alıcıyla hiçbir bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya (dağıtıcıya) ait tesis (akaryakıt istasyonu) üzerinde,
- ya da bizzat sağlayıcı tarafından alıcıyla hiçbir bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde edilen bir aynı veya şahsi kullanım hakkına konu bir tesiste

sürdürmelidir.

Bunun yanı sıra Kılavuzda açıkça belirtildiği gibi, taraflar arasındaki dikey ilişkinin istisna hükmünden yararlanabilmesi için, söz konusu ilişkinin en baştan itibaren yukarıda belirtilen koşullara uygun olarak kurulması gerekmektedir. Nitekim Danıştay'ın TOTAL/Akdağ dosyasında, Rekabet Kurulu kararına karşı Danıştay 13. Dairesi'nin E.2006/1604 esas numarasına kayden açılan dava sonucunda verilen 13.05.2008 tarih ve K.2008/4196 sayılı kararın gerekçesi, bu değerlendirmeyi haklı kılmaktadır. Söz konusu kararda özetle; dağıtıcının bayiyle kurmuş olduğu hukuki ilişkinin yani taraflar arasındaki dikey anlaşmanın temelini işletme sözleşmesi ve kira sözleşmesi olmak üzere iki sözleşmeye dayandığı belirtildikten sonra, Yüksek Mahkeme'nin, bayilik sözleşmesi de dahil olmak üzere anlaşmanın unsurlarında sonradan oluşacak değişikliklerin değil, anlaşmanın en baştan itibaren 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olarak kurulup kurulmadığının dikkate alınması ve değerlendirmenin bu çerçevede yapılması gerektiğine işaret ettiği görülmektedir.

Bunun yanında konunun akaryakıt sektörü özelinde ayrı bir önemi de bulunmaktadır. Şöyle ki; akaryakıt sektöründe akaryakıt istasyonu olmaksızın istasyonlu bayilik faaliyeti yürütülememesi nedeniyle, dağıtım firmalarının ve bayilerin yürüttükleri ticari faaliyet ile istasyon arasında sıkı bir ilişki söz konusudur. Bu nedenle, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde sayılan özel durum bir yana bırakılırsa, beş yıllık rekabet yasağı süresinin esasen; "bir dağıtıcının bir istasyonu tek seferde yapacağı

11-44/970-321

sözleşmeler yoluyla diğer dağıtıcıların faaliyetine kapatabileceği üst sınır” olarak yorumlanması gerekmektedir.

150 Diğer taraftan, Rekabet Kurulunun ve Danıştayın konuyla ilgili olarak daha önce almış olduğu kararlar ile de sabit olduğu üzere, intifa, tapuya şerh edilmiş kira veya benzer etkiye sahip sözleşmeler, bayi üzerindeki rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen beş yıllık üst sınırı fiili olarak aşmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan, işbu dosya kapsamında yer alan ve rekabet yasağı içeren bayilik sözleşmeleri ve bunlarla bağlantılı intifa, kira gibi sözleşmelerin, aralarındaki hukuki ve iktisadi ilişki nedeniyle tek bir anlaşma olarak 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluklarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

I.3. Shell&Turcas Hakkındaki Şikayetlere İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler

I.3.1. Kemal LOFÇALI

160 Kurum kayıtlarına 27.05.2011 tarih ve 4057 sayı ile giren şikayet dilekçesinde; ilgili taşınmaz üzerinde, Turcas Petrolcülük A.Ş. (Turcas) lehine 16.12.2003 tarihinde 10 yıl süreli intifa hakkı tesis edildiği, söz konusu intifa hakkının 18.09.2010 tarihinde terkin edilmesi gerektiği halde, Shell&Turcas'a 02.09.2010 tarihinde çekilen ihtarnameye rağmen intifanın terkininin yapılmadığı belirtilerek, 4054 sayılı Kanun çerçevesinde gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

Shell&Turcas'tan 19.07.2011 tarihinde elde edilen bilgilerde;

- Şikayet konusu istasyon ile ilgili olarak Shell&Turcas'ın kanuni selefi ile akdedilmiş olan dikey anlaşmaların süresinin 1988 yılında başladığı,
- 2003 yılında ise malikler Engin Lofçalı ve Emin Lofçalı ile şirketin kanuni selefi arasında 16.12.2003 tarihinde 10 yıl süreli intifa hakkı tesis edildiği ve Gül Evrensel Petrol ve Petrol Ürünleri Otomotiv Pazarlama Turizm Tekstil İnşaat Taahhüt İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Gül Evrensel Petrol) ile 16.12.2003 tarihinde bayilik sözleşmesi akdedildiği,
- Şirket kayıtlarında malikler ile işletici arasında herhangi bir akrabalık ve iktisadi bağlantının bulunmadığı, aksinin de bugüne kadar ileri sürülmediği,
- 5 yıllık bayilik sözleşmesi süresinin sonunda Gül Evrensel Petrol ile 16.12.2008 tarihinde 5 yıl süreli bayilik sözleşmesi akdedildiği,
- Şirket kayıtlarına göre malik ile işletici arasında herhangi bir bağlantı bulunmadığından, dikey ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5/a maddesinde yer alan istisna hükmünden yararlandığı,
- 170 - Shell&Turcas'ın kanuni selefi Turcas Petrol A.Ş. lehine intifa hakkı tesis edilmesi üzerine bu şirket tarafından intifa hakkına dayalı olarak Shell&Turcas lehine kira hakkı tesis edildiği,
- Dikey ilişki istisna hükmüne uyduğundan taraflar arasında tekrar anlaşma sağlanamadığı takdirde anlaşmanın 16.12.2013 tarihinde sona ereceği,

ifade edilmiştir.

180 Bir anlaşmanın, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğünün istisnasını oluşturan 5/a maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için dağıtım şirketinin (sağlayıcı) ilgili akaryakıt istasyonuna ilişkin aynı veya şahsi hakkını doğrudan malikten alması ve daha sonra bu istasyonu malik ile bağlantısı olmayan başka bir şahsa işletmesi şartı aranmaktadır. Bu çerçevede malikler Emin Lofçalı, Engin Lofçalı ile Shell&Turcas ve Gül Evrensel Petrol arasındaki üçlü ilişkinin, iddia edildiği gibi Tebliğ'in 5/a maddesinde yer alan istisna hükmüne uyması için Gül Evrensel Petrol ile Emin Lofçalı/Engin Lofçalı arasında iktisadi veya hukuki herhangi bir bağlantının bulunmaması gerekmektedir.

11-44/970-321

Bu çerçevede, her ne kadar Shell&Turcas tarafından gönderilen yazıda kendilerinde bulunan bilgiler çerçevesinde, malik ile işletici arasında herhangi bir bağlantı bulunmadığı ifade edilmiş olsa da, Gül Evrensel Petrol ile malikler arasında bir kira ilişkisinin var olduğu başvuru sahibi tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 22.07.2011 tarihinde intikal ettirilen 06.11.2003 tarihli (01.02.2004 başlangıç tarihli) Kira Sözleşmesinden anlaşılmaktadır. Taraflar arasında daha sonra 01.02.2010 başlangıç tarihli bir kira sözleşmesi daha akdedilmiştir. Söz konusu kira sözleşmelerinin varlığı malik ile işleten (bayi) arasında gerek hukuki gerekse iktisadi bir bağlantının bulunduğunu göstermektedir. Bu bağlantı da ilk kira sözleşmesi olan 06.11.2003 tarihinde kurulmuştur. Rekabet Kurulunun geçmiş tarihli kararlarında da bayi ile malik arasındaki kira sözleşmesinin varlığı bağlantı sayılmaktadır¹. Nitekim taşınmaza ilişkin kira bedelinin işleten (bayi) tarafından intifa hakkı sahibi yerine maliklere ödenmesi de yine taraflar (malik ve işleten) arasındaki bağlantının somut bir göstergesidir.

Yukarıda I.2.1. belirtildiği üzere, Rekabet Kurulunun konuya ilişkin olarak daha önce almış olduğu kararlar uyarınca, 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan dikey anlaşmaların, 18.09.2010 tarihinde kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağı bulunmaktadır.

Bu çerçevede somut olayda, malikler tarafından Shell&Turcas'ın kanuni selefi lehine 16.12.2003 tarihinde tanınan intifa hakkı ve onunla bağlantılı Shell&Turcas ile Gül Evrensel Petrol arasında imzalanan 16.12.2003 tarihli bayilik sözleşmesinden oluşan dikey anlaşmanın, malikle işletici arasında 06.11.2003 tarihli kira sözleşmesi ile hukuki ve iktisadi bağlantı tesis edilmesi nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5/a maddesinde yer alan istisna hükmünden yararlanmadığı, dolayısıyla 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığı ve bu tarihten itibaren grup muafiyeti kapsamında çıktığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, taraflara gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren altmış günlük sürede aralarındaki dikey anlaşmayı sonlandırmaları hususunda süre verilmesinin, aksi takdirde haklarında soruşturma açılacağı yönünde görüş bildirilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

I.3.2. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesine göre, Rekabet Kurulu, bu maddede belirtilen koşulların tamamının varlığı halinde teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir: Bu koşullar 5. maddenin birinci fıkrasında aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

- Malların üretim veya dağıtımını ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
- İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlandırılmaması

Dikey anlaşmalarda yer alan rekabet etmeme yükümlülüklerine Tebliğ ile getirilen beş yıllık sürenin üzerinde bir süre için muafiyet tanınması ancak ve ancak çok istisnai hallerde makul görülebilir. Rekabet Kurulu tarafından akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmalara bireysel muafiyet verilebilmesinin şartları 25.02.2010 tarih ve 10-19/229-87 sayılı Delta ve 18.3.2010 tarih ve 10-24/338-122 sayılı Total kararlarıyla belirlenmiş, söz konusu kararlardan sonraki tarihli muhtelif kararlarda da benzer nitelikteki anlaşmalara bireysel muafiyet tanınmıştır. Anılan kararlarda; dikey anlaşmaların, daha

¹ Örneğin Rekabet Kurulu'nun 21.10.2010 tarih ve 10-66/1400-521 sayılı kararı.

11-44/970-321

250 önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulmuş yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olmaları ve akaryakıt istasyonlarına özgü yatırımların dağıtıcı tarafından üstleniliyor olması dikkate alınarak, bayilerin beşinci yılın sonunda, dağıtım firması tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları koşuluyla, 10 yıla kadar muafiyet tanınmasına karar verilmiştir.

Shell&Turcas'a gönderilen bilgi isteme yazısında anılan istasyonun, üzerinde daha önce akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsa/arazi üzerinde kurulmuş ve yatırımları Shell&Turcas tarafından karşılanmış yeni istasyon olup olmadığına ilişkin bilgi talep edilmiş, Shell&Turcas tarafından gönderilen cevabi yazıda istasyonun ilk defa 1988 yılında faaliyete başladığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede yukarıda anılan Rekabet Kurulu kararlarındaki koşulları sağlamadığı anlaşılan dosya konusu dikey anlaşma bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ ile öngörülen sınırı aşan süreler için bireysel muafiyet tanınmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

I.3.3. Şirin Pet. Ürn. Tic. Ltd. Şti. (Şirin Petrol)

260 Şirin Petrol vekili tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 11.03.2011 tarih ve 1891 sayı ile giren şikayet dilekçesinde;

- 29.12.1992 tarihinde, bayilik sözleşmesinin teminatı olarak Shell&Turcas lehine 15 yıllığına tesis edilen intifanın, 25.10.2007 tarihinde 15 yıl süreyle yeniden tesis edildiği,
- Söz konusu intifa hakkının 18.09.2010 tarihinde terkin edilmesi gerektiği halde, Shell&Turcas'a çekilen ihtarnameye rağmen intifanın terkininin yapılmadığı,
- Akaryakıt ve LPG istasyon işletmeciliği yapılamaz hale geldiğinden, istasyon taşınmazının Temöz Petrol Nak. İnş. Gıda San. Tic. Ltd. Şti.'ye (Temöz) 15.01.2010 tarihinde 8 yıl süreyle kiraya verildiği,
- 270 - Temöz'ün, akaryakıt bayiliği için Aytemiz Akaryakıt Dağıtım A.Ş. ile, LPG bayiliği için Aytemiz Gaz A.Ş. ile anlaştığı,
- 25.10.2007 tarihinde yapılan intifa sözleşmesinin yapıldığı andan itibaren geçersiz olduğu, be nedenle Shell&Turcas'ın, söz konusu taşınmaz üzerindeki intifa hakkını terkin etmesi gerektiği
- Shell'in intifa hakkını kullanarak hakim durumunu kötüye kullandığı ve 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesine aykırı davrandığı,

belirtilerek, 4054 sayılı Kanun çerçevesinde gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

280 Shell&Turcas'tan 19.07.2011 tarihinde elde edilen bilgilerde; taraflar arasındaki dikey ilişkinin 1992 yılında başladığı ancak en son bayilik sözleşmesinin 25.10.2007 tarihinde imzalanmış olduğu ve en son alınan tapuya konu hakkın 25.10.2007 tarihli olduğu, bu nedenle dikey anlaşmanın 25.10.2012 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olduğu, bununla birlikte söz konusu istasyon hakkında daha önce Kurulun almış olduğu bireysel muafiyet kararının mevcut olduğu ifade edilmiştir.

290 Bu çerçevede yapılan incelemelerde, Shell&Turcas'ın 38 ayrı istasyona ilişkin olarak yapmış olduğu bireysel muafiyet başvurusunun Rekabet Kurulunun 07.10.2010 tarih ve 10-63/1313-491 sayılı kararı ile hükme bağlanmış olduğu ve Şirin Petrol'ün de söz konusu 38 istasyon içerisinde bulunduğu tespit edilmiştir. Söz konusu kararda; Shell&Turcas ile Şirin Petrol arasındaki dikey ilişki 2005 yılı öncesinde başlamış olsa da *hem bayilik sözleşmesinin hem de tapuya konu intifa hakkının 25.10.2007 tarihinde yenilendiği* tespit edilerek bu tarihte tarafların iradelerinin yenilendiği kabul edilmiş ve kararın sonuç bölümünde de yer aldığı üzere, bu tarihten itibaren 5 yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlandığına karar verilmiştir. Daha sonra Körfez

11-44/970-321

Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından, Şirin Petrol ile Shell&Turcas arasında görülmekte olan bir dava kapsamında 03.12.2010 tarih ve 2010/750 Esas sayılı müzekkere ile davaya konu intifa hakkının 25.10.2012 tarihine kadar grup muafiyetinden faydalanıp faydalanmayacağı konusunda Kurumumuzdan bilgi talep edilmiş, Kurumumuzca gönderilen 20.12.2010 tarihli cevabi yazıda da anılan karar doğrultusunda benzer açıklamalar yapılmıştır.

300 Bu çerçevede Şirin Petrol'ün dosya konusu başvurusunun, yukarıda anılan Kurul kararında değerlendirildiği ve bu çerçevede taraflar arasındaki dikey anlaşmanın 25.10.2012 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olduğu, bu nedenle dikey anlaşmanın süresine ilişkin olarak yeni bir değerlendirme yapılmasına gerek bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Şikayet dilekçesinde ayrıca, Shell&Turcas'ın hakim durumda bulunduğu ve intifa hakkı vasıtasıyla hakim durumunu kötüye kullandığı yönünde iddialar öne sürülmüştür. Rekabet Kurulu'nun 5.8.2009 tarih ve 09-34/796-199 sayılı kararı, yine sonrasında almış olduğu 9.12.2009 tarih ve 09-58/1399-365 sayılı kararında ve yine Kurulun 4.2.2010 tarih ve 10-13/139-59, 10-13/138-58, 10-13/137-57 sayılı kararlarında da benzer şekilde "siyah ve beyaz ürünlerden oluşan (jet yakıtı hariç) akaryakıt ürünleri dağıtım pazarında" çok sayıda dağıtım şirketinin faaliyet göstermekte olduğu ve hakim durumda olan herhangi bir teşebbüsten söz edilemeyeceği belirtilmiştir. EPDK tarafından yayınlanan 2011 yılı Petrol Piyasası Sektör Raporu (ilk üç ay)'na göre de ilk beş dağıtım şirketinin benzin türleri satışından elde ettikleri pazar payları şu şekildedir: Shell&Turcas Petrol A.Ş. %27,41; POAŞ %21,42; Opet Petrolcülük A.Ş. %19,09; BP Petrolleri A.Ş. %13,10; Total Oil Türkiye A.Ş. %5,09. Dolayısıyla firmaların pazar paylarına bakıldığında herhangi bir firmanın hakim durumda olduğunu söylemek mümkün değildir. Ayrıca Shell&Turcas'ın başvuru konusu istasyon bakımından hakim durumda olduğu yönündeki bir iddianın kabulü ise her akaryakıt istasyonunun ayrı bir ilgili coğrafi pazar olarak kabul edilmesini gerektirir ki, böyle bir ön kabul hukuki ve iktisadi bakımdan dayanaksız olup; ne sektöre yönelik tesis edilen geçmiş tarihli Kurul kararları ne de konuya ilişkin mehz mevzuat uygulamaları, bu tür bir değerlendirmeye imkan tanımaktadır. Uzun süreli tapuya konu hak içeren sözleşmelerin bayilik sözleşmelerine etkisi nedeniyle pazarın bütününde oluşturabileceği rekabeti sınırlandırma etkisi ise Danıştay kararının ardından Kurul tarafından söz konusu sözleşmelerin, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmesi neticesinde bertaraf edilecektir. Bu nedenlerle mevcut şartlarda konunun ayrıca Kanun'un 6. maddesi ile ilişkilendirilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

J. SONUÇ

330 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1)- Kemal Lofçalı tarafından yapılan başvuruya ilişkin olarak;

- İlgili taşınmaz malikleri tarafından, Shell & Turcas Petrol A.Ş.'nin kanuni selefi lehine 16.12.2003 tarihinde tanınan 10 yıl süreli intifa hakkı ve onunla bağlantılı olarak Shell&Turcas Petrol A.Ş. ile Gül Evrensel Petrol ve Petrol Ürünleri Otomotiv Pazarlama Turizm Tekstil İnşaat Taahhüt İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanan 16.12.2003 tarihli bayilik sözleşmesinden oluşan dikey anlaşmanın, malikle işletici arasında 06.11.2003 tarihli kira sözleşmesi ile hukuki ve iktisadi bağlantı tesis edilmesi nedeniyle, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5/a maddesinde yer alan istisna hükmünden yararlanamadığı, dolayısıyla 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığı ve bu tarihten itibaren grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığına,

11-44/970-321

- Söz konusu anlaşmaya 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınamayacağına,

- Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, taraflara gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren 60 gün içinde aralarındaki dikey anlaşmayı sonlandırmaları gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde görüş bildirilmesi hususunda Başkanlığın görevlendirilmesine,

350

2)- Şirin Pet. Ürn. Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılan başvuruya ilişkin olarak;

- Şirin Pet. Ürn. Tic. Ltd. Şti.'nin yapmış olduğu dosya konusu başvurunun, Shell&Turcas Petrol A.Ş.'nin 38 ayrı istasyona ilişkin olarak yapmış olduğu bireysel muafiyet başvurusu kapsamında Rekabet Kurulu'nun 07.10.2010 tarih ve 10-63/1313-49 sayılı kararı ile hükme bağlandığı ve bu çerçevede taraflar arasındaki dikey anlaşmanın 25.10.2012 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olduğu, bu nedenle dikey anlaşmanın süresine ilişkin olarak yeni bir değerlendirme yapılmasına gerek bulunmadığına,

- Shell & Turcas Petrol A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 6.maddesini ihlal ettiği yönündeki şikayetin reddine

360

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.